

Hasat Sonrası Taze Çay Sürgünlerinin Firesi Nedir?

2024 Yılı çay üretim sezonu başlarken, Rize kamuoyunda tartışılan ; "Hasat Sonrası YAŞ ÇAY FİRE ORANI Gerçekte Ne Kadar Olmalıdır ?" Sorusuna; üreticilerin bilinçlenmesi açısından yerinde ve yararlı bulduğum bu güncel tartışmanın, doğru zeminde/bilimin ışığında yapılabilmesi için kısaca bilgi katkısı sunayım...

Öncelikle FİRE nedir ?

FİRE: Ambalajlanmadan (!) taşınan ya da depolanan her türlü ticaret malında ; kuruma, dökülme, bozulma gibi nedenlerle ağırlık yitimi ya da eksilme oranıdır. Diğer bir ifadeyle ticari karşılığı olan matematiksel bir değerdir.

Peki, günümüz Türk Çay Sektörünün ve Rize'de ki akademinin bu konuda kamuoyunu bilgilendirici veya referans alınacak bilimsel bir çalışması var mıdır? Hayır, yoktur. Çay ve Rize konusunda güncel sorunlara ışık tutacak hiç bir bilimsel çalışmaları olmadığı gibi...

Bu durumda çayın anavatanı olan Çin'de yapılmış ve kamuoyunun okuyup aydınlanması için yayınlanmış en güncel çalışmaya kısaca göz atalım.

Çin Guangdong Tarım Bilimleri Akademisi Uzmanları aşağıda ki yayınlarında diyor ki : Hasat sonrası taze çay sürgünlerinde 3 ayrı FİRE nedeni vardır ;

1) Ana bitkiden kesilen sürgünde meydana gelen katabolizma sonucu oluşan su, renk ve kuru madde kaybı (Fizyolojik/Doğal Fire)

2) Taze çay sürgünlerinin taşınması ve üretim öncesi depolanması sürecinde oluşan kayıplar

3) Yağmurlu mevsimlerde yaprakların dış yüzeyinde tutunan su kaynaklı kayıplar

Fizyolojik/Doğal firenin tespiti amacıyla, özetle : Laboratuvar ölçümleri için 8 kg olarak hasat edilmiş taze çay sürgünleri 2 ayrı depolama ortamında 0, 1, 2, 4, 6,12 ve 24 saat dilimlerinde ki değişimleri ölçümlenmiş.

İki Farklı Depolama Ortamı :

1- Düşük sıcaklıkta ve yüksek bağıl nemde depolanan 15-18 °C ve %85-95 nem (PTL olarak kodlanan)

2 - Ortam sıcaklığında depolanan 24 ± 2 °C ve $\%65 \pm \%5$ bağıl nem de (UTL olarak kodlanan)

Sonuç : "Yağmur suyu içermeyen" günlerde hasat edilmiş ve oda sıcaklığında depolanan taze çay yaprakları; hasat anında ve düşük sıcaklık ve $\%85-95$ nem koşullarında (yani ÇEVRE ETKİLERİNDEN KORUNMUŞ KOŞULLARDA) depolanan yapraklara göre ;

Hasattan sonra ki ilk "4.Satten itibaren" su kaybı 24 saat içinde toplam 78.49'dan 75.77'ye gerileyerek $\%3.47$ olurken, kuru madde kaybına bağlı yaprak hasar oranı da $\%13$ olarak gerçekleştiği tespit edilmiştir!

Yağmurlu günlerde yapılan çay hasatlarında oluşan ISLAKLIK FİRESİ tespiti için, ilerde yapacakları bir sonraki çalışmalarına atıfta bulunularak her hangi bir değer verilmiştir.

Bu çalışmada açıkça görüleceği üzere, hasat sonrası taze çay sürgünlerinin DIŞ ORTAM ETKİLERİ OLMAKSIZIN, ODA/LABORATUAR KOŞULLARINDA ve ÜRETİM ÖNCESİ DEPOLAMADA bile FİZYOLOJİK/DOĞAL FİRESİ $\%3.47$ dir

Kamil Engin İslamoğlu

Kaynak : <https://www.mdpi.com/1420-3049/27/5/1708>